

Z A K O N

O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O DUALNOM OBRAZOVANJU

Član 1.

U Zakonu o dualnom obrazovanju („Službeni glasnik RS”, broj 101/17) u članu 1. stav 2. reči: „specijalističkog obrazovanja” zamenjuju se rečima: „majstorsko i specijalističko obrazovanje, kao i obrazovanje za rad u trajanju od dve godine”.

Stav 3. menja se i glasi:

„Svi pojmovi upotrebljeni u muškom gramatičkom rodu obuhvataju muški i ženski rod lica na koje se odnose.”

Član 2.

U članu 2. posle tačke 2) dodaje se tačka 2a) koja glasi:

„2a) poslodavac u smislu ovog zakona jesu i organ unutrašnjih poslova i odbrane, kod kojih se učenje kroz rad realizuje u skladu sa propisima koji uređuju rad tih organa i ovim zakonom, osim odredaba ovog zakona koje se odnose na finansijsko obezbeđenje učenika;”.

U tački 6) na kraju teksta posle tačke dodaje se rečenica: „Plan realizacije učenja kroz rad sastavni je deo godišnjeg plana rada škole.”.

Član 3.

U članu 6. stav 2. reči: „u periodu 8–20 časova” brišu se.

Posle stava 2. dodaje se novi stav 3. koji glasi:

„Učenje kroz rad ne može da se realizuje u vremenu od 22,00 časa do 6,00 časova narednog dana.”

Dosadašnji st. 3-5. postaju st. 4-6.

U dosadašnjem stavu 4. koji postaje stav 5. broj: „3.” zamenjuje se brojem: „4.”.

Član 4.

U članu 7. stav 1. posle reči: „privrede” dodaju se zapeta i reči: „na osnovu izjava poslodavaca o uključivanju u dualno obrazovanje”.

Posle stava 1. dodaju se novi st. 2-4. koji glase:

„Poslodavac dostavlja Privrednoj komori Srbije izjavu o spremnosti da se uključi u dualno obrazovanje najkasnije do 30. novembra kalendarske godine koja prethodi školskoj godini u kojoj otpočinje realizacija obrazovnog profila u dualnom obrazovanju.

Izjava iz stava 2. ovog člana obavezno sadrži naziv poslodavca, sedište, matični broj, obrazovni profil, broj učenika koji može da primi na učenje kroz rad, opštinu i mesto izvođenja učenja kroz rad i predlog škole koja realizuje traženi obrazovni profil.

Privredna komora Srbije dostavlja Ministarstvu plan za uključivanje poslodavaca u dualno obrazovanje za narednu školsku godinu po školama i obrazovnim profilima, najkasnije do 14. februara tekuće godine za narednu školsku godinu.”

U dosadašnjem stavu 2. koji postaje stav 5. posle reči: „pokrajine” dodaju se zapeta i reči: „odnosno jedinice lokalne samouprave”.

U dosadašnjem stavu 3. koji postaje stav 6. broj: „2”, zamenjuje se brojem: „5”.

U dosadašnjem stavu 4. koji postaje stav 7. broj: „2”, zamenjuje se brojem: „5”.

Posle dosadašnjeg stava 4. koji postaje stav 7. dodaje se novi stav 8. koji glasi:

„Kandidat za upis na dualni profil opredeljuje se za konkretni obrazovni profil pre obavljenog završnog ispita, u skladu sa podzakonskim aktom kojim se uređuje upis učenika u srednju školu.”

U dosadašnjem stavu 5. koji postaje stav 9. reči: „Prilikom upisa u srednju školu, raspoređivanje”, zamenjuju se rečju: „Raspoređivanje”.

Dosadašnji stav 6. postaje stav 10.

Član 5.

U članu 11. stav 1. tačka 6) briše se.

Posle stava 1. dodaje se stav 2. koji glasi:

„U realizaciji učenja kroz rad poslodavac je dužan da obezbedi propisane mere bezbednosti i zdravlja na radu, u skladu sa propisima kojima se uređuje bezbednost i zdravlje na radu, kao i primenu propisa kojima se uređuje opasan rad za decu.”

Član 6.

U članu 12. stav 3. menja se i glasi:

„Komisija iz stava 2. ovog člana ima tri člana i čine je član koga predlaže Ministarstvo iz reda prosvetnih savetnika, spoljnih saradnika, prosvetnih inspektora, odnosno nastavnika, inspektor rada i predstavnik Privredne komore Srbije.”

U stavu 5. reči: „30. septembra”, zamenjuju se rečima: 30. novembra”.

Član 7.

U članu 18. posle stava 1. dodaje se stav 2. koji glasi:

„Poslodavac je dužan da obavesti Privrednu komoru Srbije o raskidu i razlozima za raskid ugovora o dualnom obrazovanju, u roku od osam dana od dana raskida ugovora.”

Član 8.

U članu 19. stav 2. posle reči: „dualnom obrazovanju”, dodaju se reči: „u roku od osam dana od dana raskida ugovora”.

Posle stava 2. dodaje se stav 3. koji glasi:

„Poslodavac je dužan da obavesti Privrednu komoru Srbije o raskidu i razlozima za raskid ugovora iz stava 2. ovog člana, u roku od osam dana od dana raskida ugovora.”

Član 9.

U članu 20. posle stava 3. dodaje se stav 4. koji glasi:

„Ukoliko nije moguće organizovati učenje kroz rad u skladu sa st. 1–3. ovog člana, škola obezbeđuje učeniku uslove da završi započeto školovanje, u skladu sa zakonom kojim se uređuje srednje obrazovanje i vaspitanje.”

Član 10.

U članu 21. stav 2. reči: „školske godine u kojoj počinje realizacija”, zamenjuju se rečju: „realizacije”.

Član 11.

U članu 26. posle stava 4. dodaje se stav 5. koji glasi:

„Ukoliko nema mogućnosti da obezbedi nastavak učenja kroz rad, u skladu sa stavom 4. ovog člana, škola obezbeđuje učeniku uslove da završi započeto školovanje, u skladu sa zakonom kojim se uređuje srednje obrazovanje i vaspitanje.”

Član 12.

U članu 29. stav 1. tačka 1) posle reči: „delatnost” dodaju se zapeta i reči: „odnosno drugo lice koje angažuje poslodavac, u skladu sa zakonom kojim se uređuje rad”.

U tački 3) reči: „za odgovarajući obrazovni profil”, brišu se.

U tački 5) na kraju teksta tačka se zamenjuje tačkom i zapetom i dodaje se tačka 6) koja glasi:

„6) nije osuđivano pravnosnažnom presudom za krivično delo za koje je izrečena kazna zatvora u trajanju od najmanje tri meseca, kao i za krivična dela nasilje u porodici, oduzimanje maloletnog lica, zapuštanje i zlostavljanje maloletnog lica ili rodoskrvnuće, krivična dela iz grupe krivičnih dela protiv polne slobode, protiv privrede, protiv službene dužnosti, protiv pravnog saobraćaja i protiv čovečnosti i drugih dobara zaštićenih međunarodnim pravom, bez obzira na izrečenu krivičnu sankciju, da nije pravnosnažno osuđivano za prekršaj iz oblasti radnih odnosa i za koje nije, u skladu sa zakonom, utvrđeno diskriminatorno ponašanje.”

U stavu 2. na kraju teksta tačka se zamenjuje zapetom i dodaju se reči: „odnosno organ iz člana 2. tačka 2a) ovog zakona.”

Član 13.

U članu 30. stav 6. posle reči: „sastavu” zapeta se briše, a reči: „osim stručnjaka za odgovarajuću oblast rada,”, zamenjuju se rečima: „predstavnik Privredne komore Srbije i”.

U stavu 9. reči: „Licenca i registar o izdatim licencama sadrže”, zamenjuju se rečima: „Licenca sadrži”, a reči: „i naziv poslodavca kod koga je to lice u radnom odnosu”, brišu se.

Posle stava 9. dodaje se novi stav 10. koji glasi:

„Registar o izdatim licencama sadrži: registarski broj licence, ime, ime jednog roditelja, prezime i zanimanje lica koje je položilo ispit za instruktora, najviši nivo obrazovanja, JMBG, adresa, kontakt telefon, elektronsku adresu.”

Dosadašnji st. 10-14. postaju st. 11-15.

U dosadašnjem stavu 12. koji postaje stav 13. posle reči: „poslodavac”, dodaju se zapeta i reči: „odnosno fizičko lice ukoliko se samo prijavi za polaganje ispita.”

Član 14.

U članu 33. stav 1. tačka 2) posle reči: „prevoz”, dodaju se zapeta i reči: „odnosno ukoliko nije na drugi način obezbeđen”.

U tački 4) posle reči: „poslodavca”, dodaju se zapeta i reči: „ukoliko nije na drugi način obezbeđeno ”.

Član 15.

U članu 39. reči: „Lice koje je u radnom odnosu kod poslodavca ili samostalno obavlja delatnost”, zamenjuju se rečima: „Lice koje ispunjava uslove propisane članom 29. stav 1. tač. 1)–4) i 6) ovog zakona”.

Posle stava 1. dodaje se stav 2. koji glasi:

„Uz zahtev iz stava 1. ovog člana lice dostavlja dokaz da je pohađalo obuku čiji program odgovara programu obuke propisanom u skladu sa članom 30. stav 15. ovog zakona.”

Član 16.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

OBRAZLOŽENJE

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona je odredba člana 97. tačka 10. Ustava Republike Srbije, kojom se utvrđuje da Republika uređuje i obezbeđuje sistem u oblasti obrazovanja.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Zakon o dualnom obrazovanju („Službeni glasnik RS”, broj 101/17), stupio je na snagu u novembru 2017. godine, a njegova primena je počela školske 2019/2020. godine. Razlozi za odloženu primenu Zakona nalazili su se u činjenici da je bilo neophodno da se prethodno donesu podzakonski akti koji će omogućiti punu primenu Zakona i da bi poslodavci imali dovoljno vremena da ispune uslove za učenje kroz rad, a Privredna komora Srbije dovoljno vremena da te uslove i proveriti.

Vlada Republike Srbije je 18. januara 2018. godine, u skladu sa članom 40. Zakona o dualnom obrazovanju, obrazovala Komisiju za razvoj i sprovođenje dualnog obrazovanja (u daljem tekstu: Komisija). Zadaci Komisije su da koordinira aktivnosti u sprovođenju dualnog obrazovanja na osnovu zahteva tržišta rada na nacionalnom nivou i vrši nadzor nad kvalitetom realizacije srednjeg stručnog obrazovanja koje se obavlja po modelu dualnog obrazovanja, sa ciljem trogodišnjeg vrednovanja ostvarenih rezultata. Trogodišnje vrednovanje implementacije dualnog obrazovanja treba da iznedri preporuke resornom ministarstvu za dalji razvoj dualnog obrazovanja.

Članovi Komisije su predstavnici: Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja (u daljem tekstu: MPNTR), Privredne komore Srbije (u daljem tekstu: PKS), Kabineta predsednika Vlade Republike Srbije, Stalne konferencije gradova i opština, škola, poslodavaca, kao i predstavnik Švajcarskog ekonomskog instituta (u daljem tekstu: KOF) pri Federalnom institutu za tehnologiju u Cirihi koji pruža ekspertsku podršku Komisiji ali i MPNTR i PKS u kreiranju obrazovnih politika u oblasti dualnog obrazovanja.

Komisija je od osnivanja održala 11 sednica na kojima je diskutovano o procesu implementacije dualnog obrazovanja, rizicima sa kojima se škole, poslodavci, MPNTR i PKS suočavaju tokom implementacije dualnog obrazovanja i mogućnostima za njihovo prevazilaženje. Jedan od instrumenata kojim Komisija prati reformski proces je Master plan implementacije Zakona o dualnom obrazovanju, koji je razvijen u okviru saradnje sa KOF i koji predstavlja instrument kojim se podržava proces planiranja i ostvarivanja reformskih procesa i sadrži informacije relevantne za sprovođenje tog procesa. Master plan pruža pregled organizacione strukture za sprovođenje, opis uloga, nadležnosti, produkata i praćenja svih radnih jedinica, informacije o nameravanom procesu sprovođenja reformskih aktivnosti, pregled ključnih tačaka procesa izgradnje sistema dualnog obrazovanja. Praćenjem dualnog obrazovanja u Republici Srbiji Komisija je identifikovala određene rizike koji predstavljaju pretnju kvalitetnom dualnom

obrazovanju, kao i organizacionu strukturu koja će raditi na izgradnji sistema dualnog obrazovanja.

Jedan od najznačajnijih rizika za koji je procenjeno da u početnoj fazi implementacije Zakona o dualnom obrazovanju može da ima najviše uticaja jeste paralelno postojanje dualnog i klasičnog modela implementacije istog obrazovnog profila pod različitim uslovima saradnje sa poslodavcima, koje može negativno da utiče na perspektivu dualnog obrazovanja u okviru sistema srednjeg stručnog obrazovanja.

Trenutno dva zakona regulišu način učešća poslodavaca u realizaciji obrazovnih profila u srednjem stručnom obrazovanju – Zakon o srednjem obrazovanju i vaspitanju i Zakon o dualnom obrazovanju.

Zakonom o srednjem obrazovanju i vaspitanju data je mogućnost saradnje između škole i poslodavca, ali osim obaveze da se odnos škole i poslodavca uredi ugovorom, nisu propisani drugi uslovi saradnje i kriterijumi koje poslodavac mora da ispuni da bi se u njegovim prostorijama realizovala praktična nastava i profesionalna praksa.

Sa druge strane, Zakonom o dualnom obrazovanju detaljno je uređena uloga poslodavca u učenju kroz rad i propisani su kriterijumi koje poslodavac mora da ispuni da bi realizovao učenje kroz rad. Takođe, Zakonom o dualnom obrazovanju regulisano je materijalno i finansijsko obezbeđenje učenika dok su na učenju kroz rad kod poslodavca, što nije slučaj u Zakonu o srednjem obrazovanju i vaspitanju.

U skladu sa navedenim, Komisija je na 11. sednici donela Odluku da predloži MPNTR da do kraja 2019. godine pripremi izmene i dopune Zakona o dualnom obrazovanju i Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju kako bi se otklonili primećeni rizici i osigurala održivost dualnog obrazovanja i njegova kvalitetna primena, i to postupno od školske 2020/2021. godine.

Nakon upućenog predloga, MPNTR je formiralo Radnu grupu koja je okupila predstavnike Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, Ministarstva privrede, Socijalno-ekonomskog saveta, PKS, Unije poslodavaca, reprezentativnih sindikata, stručnih škola, poslodavaca, Zavoda za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja, SKGO, Agencije za kvalifikacije, Nacionalne službe za zapošljavanje, koja je pripremila Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona.

S obzirom da se uočeni rizici i osiguranje kvaliteta dualnog obrazovanja ne mogu rešiti donošenjem podzakonskih akata, neophodno je da se donesu izmene i dopune zakona, i to Zakona o dualnom obrazovanju i Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju, i to je jedini način rešavanja problema.

III. OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA I POJEDINAČNIH REŠENJA

Članom 1. Predloga zakona, kojim se dopunjuje član 1. Zakona o dualnom obrazovanju (u daljem tekstu: Zakon), pored obrazovnih profila koji se realizuju u trogodišnjem i četvorogodišnjem trajanju, dodato je da se u dualnom obrazovanju mogu realizovati i majstorsko i specijalističko obrazovanje, kao i obrazovanje za rad u trajanju od dve godine.

Takođe je izvršeno i usaglašavanje odredbe o rodnoj ravnopravnosti.

Članom 2. Predloga zakona, kojim se dopunjuje član 2. Zakona, dodato je da se poslodavcem u smislu ovog zakona smatraju i organi unutrašnjih poslova i odbrane. Na učenje kroz rad koje se realizuje kod navedenih organa primenjivaće se propisi koji uređuju njihov rad i odredbe ovog zakona, osim odredaba ovog zakona koje se odnose na finansijsko obezbeđenje učenika. Učenici koji budu pohađali obrazovne profile u ovim organima ostvariće finansijsko obezbeđenje u skladu sa propisima kojima se uređuje rad tih organa.

Takođe, dopunjena je definicija termina „plan realizacije učenja kroz rad” tako da ovaj plan postaje sastavni deo godišnjeg plana rada škole.

Članom 3. Predloga zakona, kojim se menja i dopunjuje član 6. Zakona, precizirano je da se učenje kroz rad ne može obavljati kao rad noću.

Članom 4. Predloga zakona, kojim se menja i dopunjuje član 7. Zakona, dodate su odredbe kojima se uređuje postupak po osnovu izjave poslodavca o uključivanju u dualno obrazovanje.

Posedno, učenicima osmog razreda osnovne škole omogućeno je da se prijave za dualne obrazovne profile pre obavljanja završnog ispita.

Članom 5. Predloga zakona, kojim se menja i dopunjuje član 11. Zakona, brisan je uslov u pogledu osuđivanosti za instruktora i odgovorno lice, s obzirom da je ovaj uslov Predlogom zakona dodat u član 29. Zakona o dualnom obrazovanju, kao jedan od uslova da bi lice moglo da dobije licencu instruktora. Pored toga, dodat je i stav 2. koji upućuje na obaveznu primenu propisa iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, a posebno uredbe kojom se utvrđuje opasan rad za decu.

Članom 6. Predloga zakona, kojim se menja i dopunjuje član 12. Zakona, preciziran je sastav Komisije za utvrđivanje ispunjenosti uslova za izvođenje učenja kroz rad kod poslodavca.

Članom 7. Predloga zakona, kojim se dopunjuje član 18. Zakona, dodata je obaveza poslodavca da obavesti PKS o raskidu ugovora o dualnom obrazovanju kada je ugovor raskinut na njegov zahtev.

Članom 8. Predloga zakona, kojim se dopunjuje član 19. Zakona, dodata je obaveza poslodavca da obavesti PKS o raskidu ugovora o dualnom obrazovanju kada je ugovor raskinut na zahtev škole.

Članom 9. Predloga zakona, kojim se dopunjuje član 20. Zakona, dodata je odredba kojom se škola obavezuje da ukoliko prethodno nije bilo moguće da organizuje učenje kroz rad kod poslodavca u skladu sa članom 20. st. 1–3. Zakona o dualnom obrazovanju, obezbedi učeniku uslove da završi započeto školovanje, u skladu sa zakonom kojim se uređuje srednje obrazovanje i vaspitanje.

Članom 10. Predloga zakona, kojim se menja član 21. Zakona, izmenjen je rok za zaključenje ugovora o učenju kroz rad tako da se sada ovaj ugovor zaključuje do početka realizacije učenja kroz rad, umesto do početka školske godine, što se u praksi pokazalo kao neizvodljivo.

Članom 11. Predloga zakona, kojim se dopunjuje član 26. Zakona, dodata je odredba kojom se škola obavezuje da ukoliko prethodno nije bilo moguće da organizuje učenje kroz rad kod poslodavca u skladu sa članom 26. stav 4. Zakona o dualnom obrazovanju, obezbedi učeniku uslove da završi započeto školovanje, u skladu sa zakonom kojim se uređuje srednje obrazovanje i vaspitanje.

Članom 12. Predloga zakona, kojim se menja i dopunjuje član 29. Zakona, izmenjen je tako da instruktor može da bude i lice koje je angažovano od strane poslodavca kod koga se obavlja učenje kroz rad, a ne nužno zaposleni tog poslodavca. Kao jedan od uslova za instruktora dodata je odredba o krivičnoj neosuđivanosti za krivična dela za koje je izrečena kazna zatvora u trajanju od najmanje tri meseca, kao i za krivična dela nasilje u porodici, oduzimanje maloletnog lica, zapuštanje i zlostavljanje maloletnog lica ili rodoskrvuće, krivična dela iz grupe krivičnih dela protiv polne slobode, protiv privrede, protiv službene dužnosti, protiv pravnog saobraćaja i protiv čovečnosti i drugih dobara zaštićenih međunarodnim pravom, bez obzira na izrečenu krivičnu sankciju, da nije pravnosnažno osuđivano za prekršaj iz oblasti radnih odnosa i za koje nije, u skladu sa zakonom, utvrđeno diskriminatorno ponašanje.

Član 13. Predloga zakona, kojim se menja i dopunjuje član 30. Zakona, predviđeno je da Komisija u svom sastavu umesto predstavnika „stručnjaka za određenu oblast” ima predstavnika PKS jer se u praksi ova odredba pokazala kao teško sprovodiva. Posebno, precizirano je šta sadrži licenca i dodat je novi stav kojim je uređena sadržina registra o izdatim licencama. Takođe, precizirano je da troškove obuke i polaganja ispita može da plaća i fizičko lice koje se samo prijavi da polaže ispit za instruktora.

Članom 14. Predloga zakona, kojim se dopunjuje član 33. Zakona, odredba kojom se poslodavac obavezuje da obezbedi osiguranje za slučaj povrede tokom učenja kroz rad kod poslodavca, dopunjena je tako da se ova obaveza smatra ispunjenom i ako učenik već ima obezbeđeno osiguranje za slučaj povrede tokom učenja kroz rad (npr. preko škole i sl), kako se ne bi isti učenik dva puta osiguravao za iste slučajeve.

Članom 15. Predloga zakona, kojim se dopunjuje član 39. Zakona, dodat je stav 2. kojim je precizirana vrsta dokaza za lica koja su do stupanja na snagu ovog zakona učestvovala u sprovođenju praktične nastave u srednjem stručnom obrazovanju u skladu sa važećim nastavnim planom i programom i koja imaju pravo da PKS podnesu zahtev za izdavanje licence za instruktora.

Član 16. Predloga zakona sadrži završne odredbe o stupanju na snagu ovog zakona.

IV. PROCENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA POTREBNIH ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona nisu potrebna sredstva.

PREGLED ODREDBA KOJE SE MENJAJU, ODNOSNO DOPUNJUJU

Predmet zakona

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se sadržaj i način ostvarivanja dualnog obrazovanja, uzajamna prava i obaveze učenika, roditelja, odnosno drugih zakonskih zastupnika učenika, škole i poslodavca, materijalno i finansijsko obezbeđenje učenika, kao i druga pitanja od značaja za dualno obrazovanje.

Odredbе ovog zakona primenjuju se na deo srednjeg stručnog obrazovanja i vaspitanja za obrazovne profile u trajanju od tri, odnosno četiri godine, i ~~specijalističkog obrazovanje~~ **MAJSTORSKO I SPECIJALISTIČKO OBRAZOVANJE, KAO I OBRAZOVANJE ZA RAD U TRAJANJU OD DVE GODINE**, u skladu sa zakonom.

~~Termini izraženi u ovom zakonu u gramatičkom muškom rodu podrazumevaju prirodni muški i ženski rod lica na koje se odnose.~~

SVI POJMOVI UPOTREBLJENI U MUŠKOM GRAMATIČKOM RODU OBUHVATAJU MUŠKI I ŽENSKI ROD LICA NA KOJE SE ODOSE.

Značenje pojmova

Član 2.

U smislu ovog zakona utvrđuju se sledeći pojmovi:

1) „dualno obrazovanje” je model realizacije nastave u sistemu srednjeg stručnog obrazovanja i vaspitanja u kome se kroz teorijsku nastavu i vežbe u školi i učenje kroz rad kod poslodavca, stiču, usavršavaju, odnosno izgrađuju znanja, veštine, sposobnosti i stavovi (u daljem tekstu: kompetencije) u skladu sa standardom kvalifikacije i planom i programom nastave i učenja;

2) „poslodavac” je pravno lice ili preduzetnik koji ispunjava propisane uslove za učenje kroz rad učenika u dualnom obrazovanju i čija delatnost omogućava ostvarivanje sadržaja propisanih odgovarajućim planom i programom nastave i učenja u dualnom obrazovanju (u daljem tekstu: plan i program nastave i učenja);

2A) POSLODAVAC U SMISLU OVOG ZAKONA JESU I ORGAN UNUTRAŠNJIH POSLOVA I ODBRANE, KOD KOJIH SE UČENJE KROZ RAD REALIZUJE U SKLADU SA PROPISIMA KOJI UREĐUJU RAD TIH ORGANA I OVIM ZAKONOM, OSIM ODREDBA OVOG ZAKONA KOJE SE ODOSE NA FINANSIJSKO OBEZBEĐENJE UČENIKA;

3) „učenje kroz rad” je organizovan proces tokom koga učenici, pod vođstvom i nadzorom instruktora i koordinatora učenja kroz rad, u realnoj radnoj okolini kod poslodavca stiču kompetencije za rad u određenom zanimanju ili grupi zanimanja;

4) „instruktor” je lice koje neposredno obezbeđuje da se tokom učenja kroz rad realizuju sadržaji propisani planom i programom nastave i učenja i odgovorno je da učenici steknu kompetencije propisane standardom kvalifikacije;

5) „koordinator učenja kroz rad” je lice zaposleno u srednjoj stručnoj školi, odnosno nastavnik praktične nastave, koji u saradnji sa instruktorom planira, prati, realizuje i vrednuje ostvarivanje učenja kroz rad kod poslodavca;

6) „plan realizacije učenja kroz rad” sadrži opis aktivnosti, mesto i dinamiku ostvarivanja učenja kroz rad i donosi se u saradnji škole i poslodavca. **PLAN REALIZACIJE UČENJA KROZ RAD SASTAVNI JE DEO GODIŠNJEG PLANA RADA ŠKOLE.**

Obim, period i mesto realizacije učenja kroz rad

Član 6.

Obim učenja kroz rad iznosi najmanje 20%, a najviše 80% časova od ukupnog broja časova stručnih predmeta, u skladu sa odgovarajućim planom i programom nastave i učenja.

Učenje kroz rad realizuje se u skladu sa školskim kalendarom tokom školske godine ~~u periodu 8–20 časova~~, najduže šest sati dnevno, odnosno 30 sati nedeljno, u skladu s planom i programom nastave i učenja.

UČENJE KROZ RAD NE MOŽE DA SE REALIZUJE U VREMENU OD 22,00 ČASA DO 6,00 ČASOVA NAREDNOG DANA.

Učenje kroz rad realizuje se u celosti kod jednog, odnosno više poslodavaca u skladu sa planom i programom nastave i učenja.

Izuzetno od stava 3. 4. ovog člana, deo učenja kroz rad može da se realizuje i u školi u skladu s planom i programom nastave i učenja, odnosno ukoliko ga kod poslodavca nije moguće ostvariti u celini.

U školi se realizuje najviše 25% časova učenja kroz rad predviđenih planom i programom nastave i učenja.

Upis učenika Član 7.

Struktura upisa učenika u srednje stručne škole po područjima rada za obrazovne profile u dualnom obrazovanju utvrđuje se u skladu s potrebama privrede, NA OSNOVU IZJAVA POSLODAVACA O UKLJUČIVANJU U DUALNO OBRAZOVANJE i mogućnostima daljeg školovanja budućih učenika.

POSLODAVAC DOSTAVLJA PRIVREDNOJ KOMORI SRBIJE IZJAVU O SPREMNOSTI DA SE UKLJUČI U DUALNO OBRAZOVANJE NAJKASNIJE DO 30. NOVEMBRA KALENDARSKJE GODINE KOJA PRETHODI ŠKOLSKOJ GODINI U KOJOJ OTPOČINJE REALIZACIJA OBRAZOVNOG PROFILA U DUALNOM OBRAZOVANJU.

IZJAVA IZ STAVA 2. OVOG ČLANA OBAVEZNO SADRŽI NAZIV POSLODAVCA, SEDIŠTE, MATIČNI BROJ, OBRAZOVNI PROFIL, BROJ UČENIKA KOJI MOŽE DA PRIMI NA UČENJE KROZ RAD, OPŠTINU I MESTO IZVOĐENJA UČENJA KROZ RAD I PREDLOG ŠKOLE KOJA REALIZUJE TRAŽENI OBRAZOVNI PROFIL.

PRIVREDNA KOMORA SRBIJE DOSTAVLJA MINISTARSTVU PLAN ZA UKLJUČIVANJE POSLODAVACA U DUALNO OBRAZOVANJE ZA NAREDNU ŠKOLSKU GODINU PO ŠKOLAMA I OBRAZOVNIM PROFILIMA, NAJKASNIJE DO 14. FEBRUARA TEKUĆE GODINE ZA NAREDNU ŠKOLSKU GODINU.

Školska uprava u saradnji s nadležnim organom autonomne pokrajine, ODNOSNO JEDINICE LOKALNE SAMOUPRAVE sačinjava opštinski, odnosno gradski predlog plana upisa učenika u srednje škole.

U pripremi plana upisa iz stava 2. 5. ovog člana potrebno je obezbediti uslove za uključivanje učenika sa smetnjama u razvoju i invaliditetom i učenika iz osetljivih grupa.

U izradi predloga plana upisa iz stava 2. 5. ovog člana učestvuju i poslodavci, organizacija nadležna za poslove zapošljavanja prema sedištu lokalne samouprave, Privredna komora Srbije i druge zainteresovane strane, u skladu sa zakonom.

KANDIDAT ZA UPIS NA DUALNI PROFIL OPREDELJUJE SE ZA KONKRETNI OBRAZOVNI PROFIL PRE OBAVLJENOG ZAVRŠNOG ISPITA, U SKLADU SA PODZAKONSKIM AKTOM KOJIM SE UREĐUJE UPIS UČENIKA U SREDNJU ŠKOLU.

~~Prilikom upisa u srednju školu, raspoređivanje~~ RASPOREĐIVANJE učenika za učenje kroz rad vrše u saradnji učenik, roditelj, odnosno drugi zakonski zastupnik, poslodavac i škola.

Način raspoređivanja učenika za učenje kroz rad propisuje ministar u saradnji s Privrednom komorom Srbije.

Uslovi za izvođenje učenja kroz rad kod poslodavca **Član 11.**

Uslovi koje poslodavac mora da ispuni radi izvođenja učenja kroz rad, su:

1) obavljanje delatnosti koja omogućava realizaciju sadržaja učenja kroz rad propisane odgovarajućim planom i programom nastave i učenja;

2) raspolaganje prostorom, opremom i sredstvima za rad u skladu sa pravilnikom o bližim uslovima u pogledu prostora, opreme i nastavnih sredstava određenog obrazovnog profila;

3) raspolaganje potrebnim brojem licenciranih instruktora u skladu sa planom i programom nastave i učenja;

4) obezbeđivanje primene mera bezbednosti i zdravlja na radu u skladu sa zakonom;

5) da nad poslodavcem nije otvoren stečajni postupak ili pokrenut postupak likvidacije;

~~6) da odgovorno lice kod poslodavca i instruktor nisu osuđivani pravnosnažnom presudom za krivično delo za koje je izrečena безусловna kazna zatvora u trajanju od najmanje tri meseca, kao i za krivična dela nasilje u porodici, oduzimanje maloletnog lica, zapuštanje i zlostavljanje maloletnog lica ili redoskvruće, krivična dela iz grupe krivičnih dela protiv polne slobode, protiv privrede, protiv službene dužnosti, protiv pravnog saobraćaja i protiv čovečnosti i drugih dobara zaštićenih međunarodnim pravom, bez obzira na izrečenu krivičnu sankciju, da nisu pravnosnažno osuđivani za prekršaj iz oblasti radnih odnosa i za koje nije, u skladu sa zakonom, utvrđeno diskriminatorno ponašanje;~~

7) da poslodavac nije pravnosnažno osuđivan za kaznena dela propisana zakonom kojim se uređuje sprečavanje zlostavljanja na radu.

U REALIZACIJI UČENJA KROZ RAD POSLODAVAC JE DUŽAN DA OBEZBEDI PROPISANE MERE BEZBEDNOSTI I ZDRAVLJA NA RADU, U SKLADU SA PROPISIMA KOJIMA SE UREĐUJE BEZBEDNOST I ZDRAVLJE NA RADU, KAO I PRIMENU PROPISA KOJIMA SE UREĐUJE OPASAN RAD ZA DECU.

Utvrđivanje ispunjenosti uslova za izvođenje **učenja kroz rad kod poslodavca** **Član 12.**

Proveru ispunjenosti uslova iz člana 11. ovog zakona, vrši Privredna komora Srbije.

Privredna komora Srbije obrazuje Komisiju za utvrđivanje ispunjenosti uslova za izvođenje učenja kroz rad kod poslodavca (u daljem tekstu: Komisija) za obrazovni profil ili grupu obrazovnih profila.

~~Komisija koja ima neparan broj članova u svom sastavu, pored stručnjaka za odgovarajuću oblast rada, obavezno ima i nastavnika iz oblasti srednjeg stručnog obrazovanja i vaspitanja, inspektora rada i predstavnika Ministarstva.~~

KOMISIJA IZ STAVA 2. OVOG ČLANA IMA TRI ČLANA I ČINE JE ČLAN KOGA PREDLAŽE MINISTARSTVO IZ REDA PROSVETNIH SAVETNIKA, SPOLJNIH SARADNIKA, PROSVETNIH INSPEKTORA, ODNOSNO NASTAVNIKA, INSPEKTOR RADA I PREDSTAVNIK PRIVREDNE KOMORE SRBIJE.

Članovi komisije svoj rad obavljaju bez naknade.

Zahtev za proveru ispunjenosti uslova iz člana 11. ovog zakona poslodavac podnosi Privrednoj komori Srbije najkasnije do ~~30. septembra~~ 30. NOVEMBRA kalendarske godine koja prethodi školskoj godini u kojoj otpočinje obavljanje učenja kroz rad.

Privredna komora Srbije, na predlog Komisije, poslodavcu koji je ispunio sve propisane uslove, izdaje Potvrdu o ispunjenosti uslova za izvođenje učenja kroz rad (u daljem tekstu: Potvrda), u roku od 15 dana od dana prijema predloga Komisije.

Privredna komora Srbije rešenjem utvrđuje da poslodavac ne ispunjava uslove za izvođenje učenja kroz rad i ovo rešenje je konačno u upravnom postupku.

Ukoliko poslodavac prestane da ispunjava uslove propisane članom 11. ovog zakona, Privredna komora Srbije, na predlog Komisije, donosi rešenje o prestanku ispunjenosti uslova za izvođenje učenja kroz rad i ovo rešenje je konačno u upravnom postupku.

Privredna komora Srbije vodi i redovno ažurira registar poslodavaca za koje je utvrđeno da ispunjavaju uslove za izvođenje učenja kroz rad.

Registar iz stava 9. ovog člana vodi se kao jedinstvena elektronska baza podataka, a podaci iz registra objavljuju se na zvaničnoj internet stranici Privredne komore Srbije.

U registar iz stava 9. ovog člana, upisuju se podaci o registarskom broju Potvrde, nazivu i matičnom broju poslodavca, imenu, prezimenu i funkciji odgovornog lica kod poslodavca i broju i datumu rešenja o prestanku ispunjenosti uslova za izvođenje učenja kroz rad.

Troškove izdavanja potvrde, vođenja i upisa u registar iz stava 9. ovog člana, snosi Privredna komora Srbije.

Organizacija, sastav i način rada Komisije, bliže se uređuju opštim aktom Privredne komore Srbije.

Poslove provere ispunjenosti uslova za izvođenje učenja kroz rad, izdavanja isprava iz st. 6–8. ovog člana i vođenja registra iz stava 9. ovog člana, Privredna komora Srbije obavlja kao poverene poslove.

Raskid ugovora od strane poslodavca

Član 18.

Poslodavac raskida ugovor o dualnom obrazovanju ukoliko:

- 1) je školi zabranjen rad ili je ukinuta u skladu sa zakonom;
- 2) škola prestane da ispunjava propisane uslove za obrazovni profil u kom poslodavac realizuje učenje kroz rad;
- 3) škola ne ispunjava obaveze predviđene ugovorom o dualnom obrazovanju;
- 4) nastupe nepredviđene tehnološke, ekonomske ili organizacione promene kod poslodavca, koje sprečavaju, otežavaju ili bitno menjaju obavljanje delatnosti.

POSLODAVAC JE DUŽAN DA OBAVESTI PRIVREDNU KOMORU SRBIJE O RASKIDU I RAZLOZIMA ZA RASKID UGOVORA O DUALNOM OBRAZOVANJU, U ROKU OD OSAM DANA OD DANA RASKIDA UGOVORA.

Raskid ugovora od strane škole

Član 19.

Škola raskida ugovor o dualnom obrazovanju ukoliko:

- 1) je doneto rešenje o prestanku ispunjenosti uslova za izvođenje učenja kroz rad iz člana 12. stav 8. ovog zakona;
- 2) poslodavac ne ispunjava obaveze predviđene ugovorom o dualnom obrazovanju;
- 3) poslodavac izvrši povredu zabrane iz člana 10. ovog zakona;
- 4) poslodavac izvrši povredu prava učenika propisanih zakonom.

Škola je dužna da obavesti Ministarstvo o raskidu i razlozima za raskid ugovora o dualnom obrazovanju U ROKU OD OSAM DANA OD DANA RASKIDA UGOVORA.

POSLODAVAC JE DUŽAN DA OBAVESTI PRIVREDNU KOMORU SRBIJE O RASKIDU I RAZLOZIMA ZA RASKID UGOVORA IZ STAVA 2. OVOG ČLANA, U ROKU OD OSAM DANA OD DANA RASKIDA UGOVORA.

Posledice raskida ugovora Član 20.

Ako je ugovor o dualnom obrazovanju raskinut iz razloga propisanih u članu 18. tač. 1)-3) ovog zakona, nastavak obrazovanja obezbeđuje druga škola koju odredi Ministarstvo.

Ako je ugovor o dualnom obrazovanju raskinut iz razloga propisanih u članu 18. tačka 4) ovog zakona, učenje kroz rad učenicima obezbeđuje škola kod drugog poslodavca s kojim ima zaključen ugovor o dualnom obrazovanju.

Ako je ugovor o dualnom obrazovanju raskinut iz razloga propisanih u članu 19. ovog zakona, učenje kroz rad organizuje škola, uz podršku Ministarstva, jedinice lokalne samouprave i Privredne komore Srbije, kod drugog poslodavca s kojim zaključi ugovor o dualnom obrazovanju.

UKOLIKO NIJE MOGUĆE ORGANIZOVATI UČENJE KROZ RAD U SKLADU SA ST. 1–3. OVOG ČLANA, ŠKOLA OBEZBEĐUJE UČENIKU USLOVE DA ZAVRŠI ZAPOČETO ŠKOLOVANJE, U SKLADU SA ZAKONOM KOJIM SE UREĐUJE SREDNJE OBRAZOVANJE I VASPITANJE.

Forma ugovora Član 21.

Ugovor o učenju kroz rad zaključuju poslodavac i učenik, odnosno roditelj ili drugi zakonski zastupnik učenika, u pismenoj formi.

Ugovor o učenju kroz rad zaključuje se najkasnije do početka školske godine u kojoj počinje realizacija REALIZACIJE učenja kroz rad.

Poslodavac je dužan da vodi evidenciju zaključenih ugovora iz stava 1. ovog člana, u skladu sa zakonom.

Posledice raskida ugovora Član 26.

Ako se raskine ugovor o učenju kroz rad iz razloga navedenih u članu 25. tač. 3)–6) ovog zakona, škola je dužna da učeniku organizuje učenje kroz rad u istom obrazovnom profilu kod drugog poslodavca, s kojim je zaključila ugovor o dualnom obrazovanju.

Nakon raskida ugovora iz stava 1. ovog člana, učenik, odnosno roditelj ili drugi zakonski zastupnik učenika i drugi poslodavac, sa kojim je škola zaključila ugovor o dualnom obrazovanju, zaključuju ugovor o učenju kroz rad.

O raskidu ugovora iz stava 1. ovog člana, odnosno o zaključenom ugovoru iz stava 2. ovog člana škola obaveštava Ministarstvo, a poslodavac Privrednu komoru Srbije, najkasnije u roku od osam dana od dana zaključivanja ugovora.

Ukoliko škola nije zaključila ugovor o dualnom obrazovanju s drugim poslodavcem iz stava 2. ovog člana, dužna je da u saradnji s Ministarstvom i Privrednom komorom Srbije, u roku od 15 dana obezbedi uslove za nastavak učenja kroz rad u odgovarajućem obrazovnom profilu.

UKOLIKO NEMA MOGUĆNOSTI DA OBEZBEDI NASTAVAK UČENJA KROZ RAD, U SKLADU SA STAVOM 4. OVOG ČLANA, ŠKOLA OBEZBEĐUJE UČENIKU USLOVE DA ZAVRŠI ZAPOČETO ŠKOLOVANJE, U SKLADU SA ZAKONOM KOJIM SE UREĐUJE SREDNJE OBRAZOVANJE I VASPITANJE.

Instruktor Član 29.

Instruktor je lice koje:

- 1) je u radnom odnosu kod poslodavca ili koje samostalno obavlja delatnost, ODNOSNO DRUGO LICE KOJE ANGAŽUJE POSLODAVAC, U SKLADU SA ZAKONOM KOJIM SE UREĐUJE RAD;
- 2) ima radno iskustvo od najmanje tri godine u odgovarajućem zanimanju ili grupi zanimanja za koja se učenik obrazuje u dualnom obrazovanju;
- 3) ima najmanje isti nivo obrazovanja ~~za odgovarajući obrazovni profil~~ za koji se učenik školuje;
- 4) poznaje jezik nacionalne manjine na kojem se ostvaruje plan i program nastave i učenja;
- 5) je obavilo obuku za instruktora i ima potvrdu o položenom ispitu za instruktora (u daljem tekstu: licenca);
- 6) NIJE OSUĐIVANO PRAVNOSNAŽNOM PRESUDOM ZA KRIVIČNO DELO ZA KOJE JE IZREČENA KAZNA ZATVORA U TRAJANJU OD NAJMANJE TRI MESECA, KAO I ZA KRIVIČNA DELA NASILJE U PORODICI, ODUZIMANJE MALOLETNOG LICA, ZAPUŠTANJE I ZLOSTAVLJANJE MALOLETNOG LICA ILI RODOSKVRNUĆE, KRIVIČNA DELA IZ GRUPE KRIVIČNIH DELA PROTIV POLNE SLOBODE, PROTIV PRIVREDE, PROTIV SLUŽBENE DUŽNOSTI, PROTIV PRAVNOG SAOBRAĆAJA I PROTIV ČOVEČNOSTI I DRUGIH DOBARA ZAŠTIĆENIH MEĐUNARODNIM PRAVOM, BEZ OBZIRA NA IZREČENU KRIVIČNU SANKCIJU, DA NIJE PRAVNOSNAŽNO OSUĐIVANO ZA PREKRŠAJ IZ OBLASTI RADNIH ODNOSA I ZA KOJE NIJE, U SKLADU SA ZAKONOM, UTVRĐENO DISKRIMINATORNO PONAŠANJE.

Izuzetno od stava 1. tačka 5) ovog člana, instruktor može biti i lice koje poseduje osnove pedagoško-didaktičkih znanja i veština i ima važeća ovlašćenja da bude instruktor, a koja su izdala nacionalna ili međunarodna regulatorna tela, iz oblasti na koje se ovlašćenje odnosi, ODNOSNO ORGAN IZ ČLANA 2. TAČKA 2A) OVOG ZAKONA.

Instruktor, u saradnji s koordinatorom učenja kroz rad realizuje, vodi i nadzire učenje kroz rad kod poslodavca, pod uslovom i na način kojim se obezbeđuje bezbednost i zdravlje na radu, u skladu sa zakonom.

Instruktor u procesu ocenjivanja učenja kroz rad, saraduje s koordinatorom učenja kroz rad.

Broj učenika s kojima instruktor realizuje učenje kroz rad propisan je planom i programom nastave i učenja.

Obuka i licenca za instruktora Član 30.

Obuku za instruktora sprovodi Privredna komora Srbije.

Obuka iz stava 1. ovog člana traje 40 sati.

Obuka iz stava 1. ovog člana obavezno sadrži i osnove pedagoško-didaktičkih znanja i veština.

Nakon završene obuke iz stava 1. ovog člana, lice polaže ispit za instruktora. Privredna komora Srbije obrazuje Komisiju za polaganje ispita za instruktora i sprovodi ispit za instruktora.

Komisija iz stava 5. ovog člana ima u svom sastavu, ~~osim stručnjaka za odgovarajuću oblast rada,~~ PREDSTAVNIKA PRIVREDNE KOMORE SRBIJE I najmanje po jednog predstavnika kojeg predlaže Ministarstvo i Zavod za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja.

Članovi komisije iz stava 6. ovog člana, obavljaju svoj rad bez naknade.

Privredna komora Srbije izdaje licencu licu koje je položilo ispit za instruktora i vodi registar o izdatim licencama.

~~Licenca i registar o izdatim licencama sadrže~~ LICENCA SADRŽI: registarski broj licence, ime, prezime i zanimanje lica koje je položilo ispit za instruktora. ~~i naziv poslodavca kod koga je to lice u radnom odnosu.~~

REGISTAR O IZDATIM LICENCAMA SADRŽI: REGISTRARSKI BROJ LICENCE, IME, IME JEDNOG RODITELJA, PREZIME I ZANIMANJE LICA KOJE JE POLOŽILO ISPIT ZA INSTRUKTORA, NAJVIŠI NIVO OBRAZOVANJA, JMBG, ADRESA, KONTAKT TELEFON, ELEKTRONSKU ADRESU.

Troškove izdavanja licence i vođenja registra o izdatim licencama snosi Privredna komora Srbije.

Visinu troškova obuke i polaganja ispita za instruktora utvrđuje opštim aktom Privredna komora Srbije.

Troškove obuke i polaganja ispita za instruktora snosi poslodavac, ODNOSNO FIZIČKO LICE UKOLIKO SE SAMO PRIJAVI ZA POLAGANJE ISPITA.

Poslove sprovođenja ispita, izdavanja licence i vođenja registra o izdatim licencama za instruktore, Privredna komora Srbije obavlja kao poverene poslove.

Program obuke, bliže uslove i druga pitanja od značaja za polaganje ispita za instruktora, na predlog Zavoda za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja, propisuje ministar.

Materijalno obezbeđenje učenika

Član 33.

Učeniku koji obavlja učenje kroz rad poslodavac obezbeđuje:

1) sredstava i opremu za ličnu zaštitu na radu;
2) naknadu stvarnih troškova prevoza od škole do mesta izvođenja učenja kroz rad i nazad, najviše u visini cene prevozne karte u javnom saobraćaju, ukoliko poslodavac nije obezbedio sopstveni prevoz, ODNOSNO UKOLIKO NIJE NA DRUGI NAČIN OBEZBEĐEN;

3) naknadu troškova ishrane u skladu sa opštim aktom poslodavca;

4) osiguranje za slučaj povrede tokom učenja kroz rad kod poslodavca, UKOLIKO NIJE NA DRUGI NAČIN OBEZBEĐENO.

Poslodavac može da obezbedi učeniku i pokrije troškova smeštaja i ishrane u učeničkom domu.

Član 39.

~~Lice koje je u radnom odnosu kod poslodavca ili samostalno obavlja delatnost~~ LICE KOJE ISPUNJAVA USLOVE PROPISANE ČLANOM 29. STAV 1. TAČ. 1)–4) I 6) OVOG ZAKONA, a koje je do stupanja na snagu ovog zakona učestvovalo u sprovođenju praktične nastave u srednjem stručnom obrazovanju u skladu sa važećim nastavnim planom i programom, ima pravo da Privrednoj komori Srbije podnese zahtev za izdavanje licence za instruktora.

UZ ZAHTEV IZ STAVA 1. OVOG ČLANA LICE DOSTAVLJA DOKAZ DA JE POHAĐALO OBUKU ČIJI PROGRAM ODGOVARA PROGRAMU OBUKE PROPISANOM U SKLADU SA ČLANOM 30. STAV 15. OVOG ZAKONA.

ČLAN 16.

OVAJ ZAKON STUPA NA SNAGU OSMOG DANA OD DANA OBJAVLJIVANJA U „SLUŽBENOM GLASNIKU REPUBLIKE SRBIJE”.

ANALIZA EFEKATA

Ključna pitanja za analizu postojećeg stanja i pravilno definisanje promene koja se predlaže

Zakon o dualnom obrazovanju stupio je na snagu u novembru 2017. godine (Službeni glasnik Republike Srbije, 101/17) dok je njegova primena počela školske 2019/2020 godine. Razlozi za odloženu primenu Zakona leže u činjenici da je bilo neophodno osigurati da se ispune svi preduslovi za kvalitetnu primenu Zakona o dualnom obrazovanju i da se kroz kontinuirano praćenje proceni u kojim oblastima je potrebno uraditi izmene i dopune zakona kako bi se osigurala održivost dualnog obrazovanja u Srbiji.

Zakon o dualnom obrazovanju definiše dualno obrazovanje kao model realizacije nastave u sistemu srednjeg stručnog obrazovanja i vaspitanja u kome se kroz teorijsku nastavu i vežbe u školi i učenje kroz rad kod poslodavca, stiču, usavršavaju, odnosno izgrađuju znanja, veštine, sposobnosti i stavovi (tj. kompetencije) u skladu sa standardom kvalifikacije i planom i programom nastave i učenja.

Zakonom su regulisani sadržaj i načini za ostvarivanje dualnog obrazovanja, uzajamna prava i obaveze učenika, roditelja, škola i poslodavaca, materijalno i finansijsko obezbeđenje učenika kao i druga pitanja od značaja za dualno obrazovanje.

Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja (MPNTR) ima ključnu ulogu u uvođenju i sprovođenju dualnog obrazovanja dok je Privredna komora Srbije (PKS) glavni partner i prema ovom Zakonu obavlja poverene poslove (akreditacija kompanija, vođenje registra poslodavaca, informisanje poslodavaca i njihovo zastupanje prilikom donošenja strateških dokumenata...).

Postignuti rezultati u periodu od usvajanja Zakona o dualnom obrazovanju do 2019. godine

U toku 2018. i 2019. godine usvojeno je i nekoliko ključnih podzakonskih akata koji bliže regulišu određene delove dualnog obrazovanja čime su glavni elementi za izgradnju sistema dualnog obrazovanja uspostavljeni (npr. Pravilnik o programu obuke, bližim uslovima i drugim pitanjima od značaja za polaganje ispita za instruktora, Pravilnik o načinu raspoređivanja učenika za učenje kroz rad, pravilnik o bližim uslovima, načinu rada, aktivnostima i sastavu Tima za karijerno vođenje i savetovanje u srednjoj školi koja realizuje obrazovne profile u dualnom obrazovanju, Pravilnik o organizaciji, sastavu i načinu rada Komisije za proveru ispunjenosti uslova poslodavaca za izvođenje učenja kroz rad, Pravilnik o visini troškova obuke i polaganja ispita za instruktore).

Pored Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja i Privredne komore Srbije kao glavnih aktera u razvijanju i implementaciji dualnog obrazovanja, Zakon o dualnom obrazovanju je članom 40. predvideo uspostavljanje **Komisije za razvoj i sprovođenje dualnog obrazovanja (Komisija)**. U skladu sa navedenim Vlada Republike Srbije je 18. januara 2018. godine obrazovala Komisiju. Zadaci Komisije su da koordinira aktivnosti u sprovođenju dualnog obrazovanja na osnovu zahteva tržišta rada na nacionalnom nivou i vrši nadzor nad kvalitetom realizacije srednjeg

stručnog obrazovanja koje se obavlja po modelu dualnog obrazovanja sa ciljem trogodišnjeg vrednovanja ostvarenih rezultata. Trogodišnje vrednovanje implementacije dualnog obrazovanja treba da iznedri preporuke resornom ministarstvu za dalji razvoj dualnog obrazovanja. Komisija u skladu sa Poslovníkom o radu donosi smernice preporuke, predloge koje upućuje resornom ministarstvu i Privrednoj komori Srbije na razmatranje a sve u cilju unapređivanja dualnog obrazovanja. Članovi Komisije su predstavnici Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, Privredne komore Srbije, Vlade Republike Srbije, Stalne konferencije gradova i opština, predstavnici škola, poslodavaca i dr Ursula Renold šef odeljenja za istraživanje obrazovnih sistema Švajcarskog ekonomskog instituta (KOF) pri Federalnom institutu za tehnologiju u Cirihiu kao ekspertska podrška Komisiji ali i MPNTR i PKS u kreiranju obrazovnih politika u oblasti dualnog obrazovanja.

U okviru projekta Švajcarske agencije za razvoj i saradnju „Podrška u razvoju i uspostavljanju Nacionalnog modela dualnog obrazovanja“ koji sistemski podržava Komisiju i MPNTR u kreiranju kvalitetnog i održivog dualnog obrazovanja kreiran je **Master plan implementacije Zakona o dualnom obrazovanju (Master plan)**. Master plan predstavlja instrument kojim se podržava proces planiranja i ostvarivanja reformskih procesa i sadrži relevantne informacije za sprovođenje reformskih procesa. Ovaj dokument se na godišnjem nivou dopunjuje rezultatima iz istraživanja, podacima o izmenama u zakonskoj regulativi i drugim informacijama od značaja za unapređivanje kvaliteta dualnog obrazovanja. Svrha Master plana je koordinacija svih aktivnosti koje se odnose na sprovođenje Zakona o dualnom obrazovanju u Srbiji. Ovaj strateški dokument pripada Komisiji i služi joj kao alat za praćenje i koordinaciju reformskih procesa. Master plan sadrži i analizu rizika koja u ovom trenutku prepoznaje 19 rizika koji predstavljaju pretnju kvalitetnom dualnom obrazovanju.

Komisija je od osnivanja održala 11 sednica na kojima je diskutovano o procesu implementacije dualnog obrazovanja, rizicima sa kojima se škole, poslodavci, Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja i Privredna komora Srbije suočavaju tokom implementacije dualnog obrazovanja i mogućnostima za njihovo prevazilaženje. Na sastancima Komisije donošene su odluke o preporukama i predlozima koji su upućivani MPNTR na razmatranje.

Istraživački rezultati u Srbiji

Nemačka agencije za međunarodnu saradnju (GIZ)¹ sprovela je istraživanje „GIZ VET Prvi izveštaj o analizi podataka o proceni uticaja“ koje je imalo za cilj da ispita efekat modernizacije profila na kvalitet ishoda obrazovanja, radni status i kvalitet poslova zaposlenih. U istraživanju je učestvovalo 208 učenika koji su upisali jedan od profila koji su u okviru GIZ projekta modernizovani u skladu sa potrebama privrede (bravar-zavarivač, električar, industrijski mehaničar) 2015/2016 godine i završili školu u maju 2018. godine. Analiza je pokazala da učenici koji su završili jedan od navedena tri profila su češće u poređenju sa svojim vršnjacima koji su upisivali profile koji nisu modernizovani nalazili prvi posao u kompaniji u kojoj su pohađali učenje kroz rad tokom školovanja. Među zaposlenim učenicima, učenici koji su pohađali modernizovane profile zarađivali su veću platu od svojih vršnjaka. Oni su češće

¹ Lara Lebedinski i Jonathan Stoterau (2019). GIZ VET Prvi izveštaj o analizi podataka o proceni uticaja

navodili da u svom trenutnom poslu koriste znanje i veštine stečene tokom srednjoškolskog obrazovanja. Konačno, postoje dokazi da su učenici koji su završili jedan od dualnih profila češće imali posao koji je u vezi sa njihovim obrazovnim profilom u SSOV. Takođe, oni su ocenjivali kvalitet obrazovanja nešto bolje u odnosu na svoje vršnjake.

U istraživanju Evropske fondacije za obuku (ETF)² iz 2018. godine u kojoj je učestvovao reprezentativan uzorak škola, učenika i kompanija, procenjivan je kvalitet učenja kroz rad. Rezultati pokazuju da je čak 60% predstavnika poslodavaca reklo da postoji velika verovatnoća da zaposle najbolje učenike nakon završetka formalnog obrazovanja, dok bi čak 90% njih nastavilo saradnju sa školama u implementaciji učenja kroz rad. Predstavnici poslodavaca smatraju da učenje kroz rad pozitivno utiče kako na razvoj stručnih kompetencija učenika tako i na razvoja mekih veština i da utiče na povećanje zapošljivost mladih. Predstavnici škola kao i predstavnici kompanija smatraju da učenje kroz rad pozitivno utiče na razvoj stručnih kompetencija. Većina predstavnika škola smatra da učenici koji su realizovali učenje kroz rad u kompaniji imaju veće šanse da nađu posao u poređenju sa učenicima koji nisu učestvovali u učenju kroz rad.

Čak 85% učenika je zadovoljno odabirom profila koje su upisali i misle da su doneli pravu odluku. Većina njih smatra da učenje kroz rad u kompaniji doprinosi razvoju samopouzdanja (65%), razvoju veština za rad u timu (72%), razvoju osećaja odgovornosti (58%) i motivacije za učenjem (52%).

Podaci o broju škola i učenika uključenih u dualno obrazovanje

Prema podacima Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja iz septembra školske 2019/2020. godine, ukupno 72 srednje stručne škole realizuju jedan ili više dualnih obrazovnih profila od ukupno 35 dualnih obrazovnih profila za ovu godinu. Preliminarni podaci o upisu učenika u srednje škole u 2019/2020. godini pokazuju da je oko 2600 učenika upisalo prvi razred po dualnom modelu obrazovanja. Ukupno u svim razredima u dualno obrazovanje pohađa oko 7000 učenika u 104 škole na 37 dualnih obrazovnih profila.

Prema podacima Privredne komore Srbije, do sada je oko 400 kompanija akreditovano ili je u postupku akreditacije sa 953 licencirana instruktora.

Da li su uočeni problemi u oblasti i na koga se oni odnose? Predstaviti uzroke i posledice problema.

Dosadašnja primena zakona pokazala je pojedine nedostatke za koje se očekuje da budu rešeni predloženima izmenama i dopunama Zakona o dualnom obrazovanju.

Nedostaci su primećeni u:

- načinu na koji je definisano vreme u koje može da se realizuje učenje kroz rad što je predstavljalo problem kada učenje kroz rad počinje ranije, npr. za obrazovni profil pekar.
- postupku koji se odnose na uključivanje poslodavaca i škola u dualno obrazovanje (član 7. Zakona)

² European Training Foundation (2018), Reviewing the quality of work based learning in initial VET in Serbia

- nedovoljnoj vidljivosti dualnih obrazovnih profila pri upisu koja kasnije može da utiče na raspoređivanje učenika na učenje kroz rad (član 7 Zakona)
- uslovu za akreditaciju poslodavaca koji se odnosi na dostavljanje dokaza o neosuđivanosti direktora kompanije koji praktično ni na koji način ne učestvuje u realizaciji učenja kroz rad, osim što potpisuje ugovore ukoliko neki drugi zaposleni nije za to ovlašćen (član 11 Zakona)
- rokovima za sprovedene akreditacije i sastavu komisije koja utvrđuje ispunjenost uslova za učenje kroz rad (član 12 Zakona)
- nepostojanju norme koja obavezuje poslodavca da obavesti Privrednu komoru o raskidu ugovora o dualnom obrazovanju bez obzira na to ko je inicirao raskid ugovora (čl. 18 i 19 Zakona)
- nepostojanju rešenja za učenika da završi srednje obrazovanje ukoliko se ne mogu obezbediti drugi načini za učenje kroz rad predviđeni Zakonom (čl. 20. i 26. Zakona)
- nepostojanju pravnog osnova da poslodavac ukoliko nema mogućnosti da svom zaposlenom dodeli poslove instruktora za učenje kroz angažuje drugo lice da bude instruktor (član 29. Zakona)
- sastavu komisije za obuku instruktura, gde je praksa pokazala da Privredna komora ima poteškoća sa angažovanjem člana komisije koji je u Zakonu definisan kao „stručnjak za odgovarajuću oblast rada“ (član 30. Zakona)
- ograničavajuća norme u pogledu načina na koji se obezbeđuje prevoz i osiguranje za učenike na učenju kroz rad (član 33. Zakona)
- neuređeno na koji način lica koja mogu da se prijave za ispit za licencu (koja su bila radnom odnosu kod poslodavca ili samostalno obavlja delatnost, a koja su do stupanja na snagu Zakona učestvovala u sprovođenju praktične nastave u srednjem stručnom obrazovanju) dokazuju da mogu da ostvare ovo pravo (član 39 Zakona).

Koja promena se predlaže?

U članu 6. Zakona, predlaže se izmena koja bi omogućila da učenici obavljaju učenje kroz rad od 6 časova ujutro, što dosadašnjim rešenjem nije bilo moguće. Na ovaj način adekvatno bi se odgovorilo na potrebe učenika koji pohađaju dualne obrazovne profile kod kojih je važan činilac vreme, npr. za obrazovni profil pekar. Kako ne bi bilo zloupotrebe, jasno je naznačeno da je zabranjeno realizovati učenje kroz rad noću, od 22 do 3 časova ujutro.

U članu 7. Zakona, predložene su dopune kojima se propisuje postupak za uključivanje poslodavaca u dualno obrazovanje i praćenje tog postupka, kako od Privredne komore tako i od Ministarstva. Poslodavac započinje postupak tako što daje izjavu o uključivanju u dualno obrazovanje, koja obavezno sadrži naziv poslodavca, sedište, matični broj, obrazovni profil, broj učenika koji može da primi na učenje kroz rad, opštinu i mesto izvođenja učenja kroz rad i predlog škole koja realizuje traženi obrazovni profil. Izjava se dostavlja Privrednoj komori najkasnije do 30. novembra kalendarske godine za narednu školsku godinu. Privredna komora dostavlja Ministarstvu plan za uključivanje poslodavaca u dualno obrazovanje za narednu školsku godinu po školama i obrazovnim profilima, najkasnije do 14. februara tekuće godine za narednu školsku godinu. Na taj način, Ministarstvo će pre objavljivanja konkursa za upis učenika u prvi razred srednje škole za narednu

školsku godinu imati relevantne podatke o poslodavaca, školama i broju mesta za učenje kroz rad kod poslodavca. Te podatke koristiće i školske uprave prilikom izrade lokalnog plana upisa učenika u srednje škole. Uvođenjem izjašnjavanja učenika za dualne obrazovne profile pre obavljanja završnog ispita omogućava se da se na ove profile upišu učenici kojima je to prva želja. To praktično znači da će mesta za koja se učenici prijave u dualnim profilima biti čuvana za te učenike i tek u slučaju da se ne upišu na izabane profile, ova mesta će biti dostupna i za druge učenike kojima taj obrazovni profil nije bio među prvim željama. Na taj način osigurava se da dualne obrazovne profile upišu pre svega deca kojima je taj profil prva želja. Pravilnikom o upisu učenika u srednju školu, koji se donosi u skladu sa Zakonom o srednjem obrazovanju i vaspitanju, ministar će bliže urediti ovaj postupak.

U članu 11. Zakona izvršena je izmena tako što je odredba o nekažnjivosti za instruktora prebačena u član 29. Zakona a kada je u pitanju direktor kompanije, ova odredba se više ne primenjuje. U dosadašnjoj primeni zakona Privredna komora je ukazala da se veliki broj poslodavaca žalio na obavezu da direktor pribavlja ovakvu potvrdu jer pored toga što direktor nema kontakata sa učenicima, to iziskuje nepotrebne troškove za poslodavca ali pre svega trošenja vremena direktora. To je prema podacima Privredne komore od vratilo od učešća neke od kompanija čiji su direktori strani državljanji jer je njima još teže da pribave ovakav dokument.

U članu 12. Zakona izmenjen je rok u kojem se poslodavci prijavljuju Privrednoj komori za tako da se uskladi sa rokom za dostavljanje izjave o spremnosti za uključivanje u dualno obrazovanje. Takođe, preciziran je sastav Komisije koju obrazuje Privredna komora, a koja utvrđuje da li poslodavac ispunjava uslove za učenje kroz rad.

U čl.18 i 19 Zakona dodate su odredbe kojima se propisuje rok u kojem poslodavac obaveštava Privrednu komoru o raskidu ugovora o dualnom obrazovanju sa školom, što je važno zbog Registra ugovora o dualnom obrazovanju koji Privredna komora vodi.

U čl 20. i 26. Zakona dodate su odredbe kojima se učenicima obezbeđuje završetak srednjeg obrazovanja ukoliko prethodno nije moguće da škola obezbedi da se učenje kroz rad obavi kod drugog poslodavca, kao i ako ti nisu mogli da obezbede ni Privredna komora ni Ministarstvo.

U članu 29. Zakona predložena je dopuna tako da instruktor može da bude i lice koje nije zaposleno kod poslodavca, a koje ispunjava uslova propisane Zakonom. Na ovaj način olakšava se da poslodavac obezbedi dovoljan broj instruktora u slučajevima kada nema uslova da nekome od svojih zaposlenih dodeli dodatna zaduženja, ili kada zaposleni koji je instruktor napusti tog poslodavca. U ovom članu je dodata odredba o nekažnjivosti za instruktora.

U članu 30. Zakona predloženo je da se umesto „stručnjaka za odgovarajuću oblast rada“, u Komisiju imenuje predstavnik Privredne komore. Osim činjenice da pojam stručnjak za određenu oblast rada nije dovoljno precizan i da je zbog toga bilo problema u nalaženju takvih lica, nakon donošenja programa obuke za instruktora³, postalo je jasno da takvo lice u Komisiji i nije neophodno. Naime, program obuke za instruktora podrazumeva pre svega metološku pripremljenost kandidata za realizaciju

³ Pravilnik o programu obuke za instruktora kao i bliži uslovi i druga pitanja od značaja za polaganje ispita za instruktora („Službeni glasnik RS“, broj 70/18)

učenja kroz rad, i u tom smislu predstavnik Privredne komore može da obavi tu ulogu podjednako dobro kao i stručnjak za određenu oblast rada.

U članu 33. Zakona predložena je dopuna kojom se omogućava da se obezbeđenje troškova za prevoz učenika do mesta gde se realizuje učenje kroz rad i osiguranja za slučaj povrede na učenju kroz rad mogu obezbediti i na drugi način. Odnosno, omogućeno je da ukoliko su prevoz i osiguranje već obezbeđeni za učenika poslodavac ne mora da ih snosi i tako praktično ponovo plaća za nešto što je već plaćeno. U praksi je bilo lokalnih samouprava koje su obezbedile troškove prevoza za sve učenike osnovnih srednjih škola, bez obzira na udaljenost, kao i troškove osiguranja. U tim situacijama iako su i prevoz i osiguranje bili obezbeđeni, poslodavci su bili dužni da ponovo snose te troškove. Predloženim rešenjem garantuje se da će prevoz i osiguranje za učenike na učenju kroz rad biti obezbeđeni, ali se omogućava da te troškove ne mora da snosi poslodavac ukoliko su prevoz i osiguranje na drugi način obezbeđeni.

U članu 39. Zakona predloženo je lica koja su u svojstvu zaposlenog u kompaniji učestvovala u realizaciji praktične nastave do stupanja na snagu Zakona o dualnom obrazovanju mogu da se prijave za licencu za instruktora ukoliko dostave dokaz da su prošla obuku čiji program odgovara programu obuke za instruktore. Na taj način omogućeno je da Privredna komora, ukoliko lica nisu stekla sve kompetencije koje se traže od instruktora, organizuje dodatnu proveru ovih kandidata.

Ciljne grupe će uticati predložena promena?

Promene predložene Predlogom zakona o izmenama i dopunama Zakona o dualnom obrazovanju imaće uticaja na sledeće grupe:

1) učenike

- učenici kojima je prva želja da upišu dualne obrazovne profile moće da se izjasne pre obavljanja završnog ispita u osnovnoj školi i tako obezbede sebi mesto za željeni profil nakon završenog ispita
- učenici će biti obezbeđeno da završe srednje obrazovanje u slučajevima kada se zbog raskida ugovora o dualnom obrazovanju škola nema mogućnosti da za učenike organizuje učenje kroz rad kod drugog poslodaca, niti u saradnji sa Privrednom komorom i Ministarstvom

2) škole

- zbog ranijeg prijavljivanja učenika za dualne profile, škole će morati intezivnije da planiraju aktivnosti karijernog vođenja i savetovanja u saradnji sa osnovnim školama koje kako bi se učenici blagovremeno upoznali sa ponudom dualnih profila

3) poslodavce

- poslodavci će praktično paralelno sa izjavom o spremnosti da se uključe u dualno obrazovanje podnosti i zahtev za akreditaciju kod Privredne komore
- u slučajevima kada su prevoz i osiguranje učenika već obezbeđeni na drugi način npr. preko jedinice lokalne samouprave, poslodavci neće morati da snose te troškove
- moći će lakše da obezbede instruktore u slučaju kada ne mogu svojim zaposlenima da daju dodatna zaduženja ili kada instruktor napusti tog poslodavca

- učenje kroz rad za specifične obrazovne profile, npr. pekar i kod kojih realno radno okruženje podezumeva rad u ranijim jutarnjim časovima moći će da se realizuju od 6 časova ujutro

4) Privrednu komoru Srbije

- jednostavnije i brže će obrazovati komisije za proveru uslova za akreditaciju poslodavaca i komisije za instruktore
- pravljjenjem plana o spremnosti poslodavaca da se uključe u dualno obrazovanje na nivou cele države, povećavaju se mogućnosti za uključivanje u dualno obrazovanje jer se na jednom mestu dobija ponuda svih poslodavaca zainteresovanih za dualno obrazovanje po obrazovnim profilima
- moći će da organizuje ispit za licencu za lica iz člana 39. Zakona za koje se na osnovu dokaza o obuci utvrdi da nisu stekli sve kompetencije koje su propisane programom obuke za instruktore
- zahvaljujući obavezi da o raskidu ugovora o dualnom obrazovanju dostavljaju obaveštenje, Privredna komora će imati ažurne podatke o uključenosti poslodavaca u učenje kroz rad

5) Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja

- zahvaljujući planu o spremnosti poslodavaca za uključivanje u dualno obrazovanje, Ministarstvo će moći bolje da planira upis i da uključi škole koje možda poslodavci nisu prepoznali a koje imaju odgovarajuće profile i kojim lokalnim sredinama postoji zainteresovanost učenika
- prijavljivanje učenika pre obavljenog završnog ispita omogućiti će Ministarstvu da preko Pravilnika o upisu učenika u srednju školu uredi način na bi se izbegla situacija da se na dualne profila raspoređuju učenici kojima je to 10, 15 ili 20 želja na štetu umesto da se na njih upišu učenici kojima je to prva želja

Kakvo je iskustvo u ostvarivanju ovakvih promena u poređenju sa iskustvom drugih država, odnosno lokalnih samouprava (ako je reč o javnoj politici ili aktu lokalne samouprave)?

Istraživanja u drugim državama pokazuju da dualno obrazovanje postiže bolje ishode nego klasični sistem srednjeg stručnog obrazovanja, naročito imajući u vidu tržište rada za mlade (npr. Bolli, Egg, & Rageth, 2017⁴). Dualno obrazovanje, praksa i učenje kroz rad predstavljaju preporuke za politike za srednje stručno obrazovanje od strane OECD-a (OECD, 2015) i UNESCO-a (UNESCO, 2015). Evropski centar za razvoj stručnih obuka Evropske unije (CEDEFOP) takođe ističe da "povećanje udela učenja kroz rad u svim programima stručnog obrazovanja" predstavlja glavni pravac razvoja u budućnosti srednjeg stručnog obrazovanja (CEDEFOP, 2018). Švajcarska konfederacija, Savezna republika Nemačka, Republika Austrija samo su neke od zemalja Evrope u kojima postoji jasno definisana razlika između „školskog sistema“ srednjeg stručnog obrazovanja i dualnog obrazovanja.

Kada su u pitanju konkretne promene koje su predmet izmena i dopuna Zakona o dualnom obrazovanju one nemaju za primer rešenja u drugim državama već su rezultat praćenja potreba razvoja domaćeg modela dualnog obrazovanja.

⁴ Bolli, Egg, & Rageth, (2017), Meet the need – The role of vocational education and training for the youth labour market. DOI:10.3929/ethz-a-010869230

Ključna pitanja za utvrđivanje ciljeva

Šta se predmetnom promenom želi postići? (odgovorom na ovo pitanje definišu se posebni ciljevi, čije postizanje treba da dovode do ostvarenja opšteg cilja. U odnosu na posebne ciljeve, formulišu se mere za njihovo postizanje).

Ovim izmenama dopunama ostvaruju se sledeći ciljevi:

- bolja koordinacija između Privredne komore i Ministarstva na planiranju i sprovođenju upisa učenika u dualne obrazovne profile
- efikasnije sprovođenje postupka akreditacije poslodavaca i licenciranja instruktora u dualnom obrazovanju

Na osnovu kojih pokazatelja učinka će biti moguće utvrditi da li je došlo do ostvarivanja opštih odnosno posebnih ciljeva?

Učinak predloženih mera meriće se u prema sledećim pokazateljima:

Pokazatelj	Početna vrednost (2019)	Međurezultat (2021)	Ciljna vrednost (2022)
Broj učenika	2.600	5.500	7.500
Broj akreditovanih kompanija za realizaciju učenja kroz rad	75 (325 u postupku akreditacije)	700	900

Izvor provere podataka o broju učenika je Ministarstvo prosvete, a očekuje se da će se do ciljane vrednosti uspostaviti i biti funkcionalan Jedinostveni informacioni sistem prosvete, tako da će svi podaci biti javno dostupni, u skladu sa Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja.

Izvor provere za poslodavce je Registar Privredne komore Srbije.

Ključna pitanja za identifikovanje opcija javnih politika

Koje relevantne opcije (alternativne mere, odnosno grupe mera) za ostvarenje cilja su uzete u razmatranje? Da li je razmatrana „status quo” opcija?

Da li su, pored regulatornih mera, identifikovane i druge opcije za postizanje željene promene i analizirani njihovi potencijalni efekti?

Problemi koji su uočeni u realizaciji Zakona o dualnom obrazovanju ne mogu se rešiti bez izmene Zakona. Radna grupa koja je sačinila Predlog zakona o izmenama i dopunama zakona je, na osnovu konkretnih preporuka Komisije za razvoj i sprovođenje dualnog obrazovanja i Privredne komore. U tom smislu Radna grupa je predložila mere kojima se unapređuje održivost dualnog obrazovanja u odnosu na

klasičan model realizacije nastave i povećava efikasnost postupka akreditacije poslodavaca i licenciranja instruktora.

Zbog vremenskog ograničenja za pripremu Predloga zakona koji treba da se primenjuje počev od naredne školske godine zajedno sa izmenama Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju nisu razmatrane druge mere.

„*Status quo*” opcija nije razmatrana jer je dosadašnja primena Zakona ukazala da se uočeni problemi ne mogu rešiti primenom važećih rešenja.

Ključna pitanja za analizu finansijskih efekata

Kakve će efekte izabrana opcija imati na javne prihode i rashode u srednjem i dugom roku?

Izabrana opcija neće imati efekta za budžet ni srednjoročni ni dugoročno.

Ključna pitanja za analizu ekonomskih efekata

Koje troškove i koristi (materijalne i nematerijalne) će izabrana opcija prouzrokovati privredi, pojedinoj grani, odnosno određenoj kategoriji privrednih subjekata?

Poslodavci koji realizuju obrazovne profile kod kojih realni radni uslovi podrazumevaju rad u ranijim jutarnjim časovima (pekar) moći će da organizuju učenje kroz rad od 6 ujutro, ali ne i u vremenu noćnog rada od 22-6 časova.

Privreda, odnosno poslodavci koji učestvuju i koji će učestvovati u realizaciji dualnog obrazovanja imaće koristi od efikasnijeg procesa odabira obrazovnih profila, škola i planiranja upisa učenika (čl. 7. Zakona).

Takođe, poslodavci će moći jednostavnije da licenciraju instruktore i kao i da brže obezbede nove instruktore ukoliko za tim bude postojala potreba (čl. 11, 12, 29. i 30. i 39. Zakona).

Korist u vidu umanjenja nepotrebnih troškova će imati oni poslodavci koji učestvuju i koji će učestvovati u dualnom obrazovanju u onim jedinicama lokalne samouprave koje će snositi troškove prevoza učenika do mesta učenja kroz rad i koje će plaćati osiguranje učenicima. Napominjemo da je ova mera uneta u Zakon na predlog članova Radne grupe iz Stalne konferencije gradova i opština i Privredne komore Srbije.

Izmena roka za zaključenje ugovora o učenje kroz rad (član 21. Zakona) bila je nužna kako se ova odredba ne bi kršila zbog onih obrazovnih profila u kojima učestvuje više poslodavaca pa je pre početka učenja kroz rad, odnosno pre raspoređivanja učenika potrebno spovesti faze informisanje roditelja i učenika i intervjuisanje učenika od strane kompanija kako bi se u najvećom mogućoj meri uvažile želje učenika i kompanija. S obzirom da se ove faze dešavaju odmah na početku školske godine, ali pre početka učenja kroz rad bilo je važno izmeniti odredbu Zakona po kojoj se ugovor o učenju kroz rad zaključuje pre početka školske godine jer to prosto nije bilo moguće u opisanim slučajevima.

Privredna komora Srbije imaće koristi od predložnih izmena jer će moći bolje da planira (čl. 7 Zakona) i prati učešće poslodavaca u dualnom obrazovanju (18 i 19 Zakona).

Da li izabrana opcija utiče na konkurentnost privrednih subjekata na domaćem i inostranom tržištu (uključujući i efekte na konkurentnost cena) i na koji način?

Samo učešće privrednih subjekata u dualnom obrazovanju određenoj meri utiče na njihovu konkurentnost kao mera kontinuiranog obučavanja potencijalnog kadra. U tom smislu izabrana opcije ima uticaja na konkurentnost u vidu poboljšanih uslova za njihovo učešće u dualnom obrazovanju.

Da li izabrana opcija utiče na transfer tehnologije i/ili primenu tehničko-tehnoloških, organizacionih i poslovnih inovacija i na koji način?

Izabrana opcija može da ima uticaja na organizaciju rada privrednih subjekata koji učestvuju u dualnom obrazovanju u vidu mogućnosti da se kao nistruktur angažuje lice koje nije zaposleno kod poslodavca. Na taj način poslodavac dobija kvalifikovanog instruktora a ne mora svom zaposlenom da dodaje nova zaduženja i tako smanjuje njegovu produktivnost na radnom mestu.

Ključna pitanja za analizu efekata na društvo

Kolike troškove i koristi (materijalne i nematerijalne) će izabrana opcija prouzrokovati građanima?

Učenici u dualnom obrazovanju i njihovi roditelji imaće sledeće koristi:

- da obavljaju učenje kroz rad od 6 časova ujutru čime se stavljaju u realne uslove rada za određene obrazovne profile, npr. pekar (član 6. Zakona)
- mogućnost da upišu obrazovne profile na dvogodišnjim obrazovnim profilima (nivo 2 NOKS) i na specijalističkom, odnosno majstorskom obrazovanju (nivo 5 NOKS) (član 1. Zakona)
- da se prijave na željene obrazovne profile u dualnom obrazovanju pre obavljanja završnog ispita. (član 7 Zakona)
- neće moći da se prave obrazovni profili za zanimanja kod kojih postoji zabrana rada sa decom u skladu sa propisima koji uređuju opasan rad za decu (član 11. Zakona)
- škola će im obezbediti da završe srednje obrazovanje, ukoliko u slučaju raskida ugovora o dualnom obrazovanju između poslodavca i škole, nije prethodno mogla da im obezbedi da nastave učenje kroz rad kod drugog poslodavca (čl. 20. i 26. Zakona)

Izmena člana 33. Zakona neće uticati na učenike jer će njima svakako biti obezbeđen prevoz i osiguranje, bez obzira na to da li će troškove snositi poslodavac ili neko drugi (npr. jedinica lokalne samouprave koja želi da pomogne uključivanju poslodavaca u dualno obrazovanje).

Ključna pitanja za analizu efekata na životnu sredinu

Izabrane opcije nemaju efekata na životnu sredinu.

Ključna pitanja za analizu upravljačkih efekata

Da li postojeća javna uprava ima kapacitet za sprovođenje izabrane opcije (uključujući i kvalitet i kvantitet raspoloživih kapaciteta) i da li je potrebno preduzeti određene mere za poboljšanje tih kapaciteta?

Izmena rokova u pogledu prijavljivanje poslodavaca za uključivanje u dualno obrazovanje predložena je imajući u vidu dosadašnje iskustvo Privredne komore Srbije i njene kapacitete da u kraćem roku obradi zahteve. U tom cilju izvršene su i izmene u pogledu sastava komisija koje vrše proveru ispunjenosti uslova za akreditaciju i licenciranje instruktora. Formulacija data važećim zakonskim rešenjem u kojem u komisijama učestvuje „stručnjak iz odgovarajuće oblasti rada“ pravila je probleme jer Privredna komora nije mogla da nađe odgovarajuće ljude, što zbog činjenice da se rad u komisije ne plaća što zbog toga nije bilo dovoljno jasno šta zapravo znači stručnjak bez definisanje nekih karakteristika (npr. radno iskustvo).

Pored toga ispostavilo se da takav profil i nije neophodan za rad ovih komisija.

U komisiji koja proverava uslove za akreditaciju poslodavaca, uslove u pogledu bezbednosti na radu proverava inspektor rada, uslove u pogledu opreme i prostora za realizaciju učenja kroz rad nastavnika a ostale uslove može da proveriti i predstavnik privredne komore. Zbog većeg obuhvata potencijalnih članova komisije predloženim rešenjem, pored inspektora rada i predstavnika Privredne komore, predloženim rešenjem Ministarstvo imenuje jednog člana i iz redova prosvetnih savetika, spoljnjih saradnika, prosvetnih inspektora i nastavnika.

U Komisiji za licenciranje instruktora takođe se pokazalo da nema potrebe za angažovanjem „stručnjaka iz odgovarajuće oblasti rad“ jer ta komisija ispituje instruktore na osnovu programa obuke instruktora koji se pre svega odnosi na metodološku pripremljenost instruktora za realizaciju učenja kroz rad.

Izmena u članu 39. Zakona izvršena je kako bi Privredna komora mogla lakše da identifikuje lica koja mogu da se prijave za licencu, s obzirom da važećom odredbom Zakona to nije dovoljno precizirano. Naime, dualno obrazovanje je pre stupanja na snagu Zakona sprovedeno kao model u klasičnom stručnom obrazovanju i kao instruktori u kompanijama učestvovala su lica koja su prošla specijalne obuke u organizaciji GIZ.a. Ta obuka bila je polazna osnova za izradu programa obuke za instruktore u skladu sa Zakonom. Na ovaj način otklonjena je mogućnost za tumačenje da se automatski izdaje licenca licima zaposlenim kod poslodavca koja su učestvovala u realizaciji prakse pre stupanja na snagu Zakona, i ostavljena je mogućnost da Privredna komora proceni njihove kompetencije u odnosu na program obuke instruktora.

Koje dodatne mere treba sprovesti i koliko vremena će biti potrebno da se sprovede izabrana opcija i obezbedi njeno kasnije dosledno sprovođenje, odnosno njena održivost?

Pored izmene Zakona, za realizaciju predloženih rešenja biće potrebno da se izmene pravilnik koji uređuje karijerno vođenje i savetovanje tako što će posebno urediti informisanje roditelja i učenika u osnovnoj školi o mogućnosti da se prijave na dualne obrazovne profile pre obavljanja završnog ispita.

Ključna pitanja za analizu rizika

Izabrane opcije nemaju poseban rizik u odnosu na generalni rizik koji se odnosi na razvoj dualnog obrazovanja, a to je nemotivisanost poslodavaca za uključivanje u sistem dualnog obrazovanja.

Ublažavanje efekata ovog rizika planirano je kroz aktivnosti informisanja poslodavaca o dualnom modelu realizacije nastave kao potencijalnom, dugoročnom rešenju problema obezbeđivanja adekvatnih kadrova.

Informacije o sprovedenim konsultacijama:

Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, kao predlagač Nacrta zakona o izmenama i dopunama Zakona o dualnom obrazovanju (u daljem tekstu: Nacrt zakona) je u saradnji sa predstavnicima Ministarstava za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, Ministarstva privrede, Socijalno-ekonomskog saveta, PKS, Unije poslodavaca, reprezentativnih sindikata, stručnih škola, poslodavaca, Zavoda za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja, SKGO, Agencije za kvalifikacije i Nacionalne službe za zapošljavanje pripremio Nacrt zakona

Pored učešća svih zainteresovanih strana u radu radne grupe koja je sačinila Nacrt zakona, održani su i konsultativni sastanci u Nišu 13.11.2019. sa Zajednicom saobraćajnih škola Niš, i u Vrdniku 15.11.2019. sa Zajednicom mašinskih škola. Na oba sastanka kao predstavnik privrede učestvovala je Privredna komora Srbije.

IZJAVA O USKLAĐENOSTI PROPISA SA PROPISIMA EVROPSKE UNIJE

1. Ovlašćeni predlagač propisa: Vlada

Obrađivač: Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja

2. Naziv propisa

Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o dualnom obrazovanju
Draft on Changes and Additions of the Law on Dual Education

3. Usklađenost propisa s odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, sa jedne strane, i Republike Srbije sa druge strane („Službeni glasnik RS”, broj 83/08) (u daljem tekstu: Sporazum):

- a) Odredba Sporazuma koja se odnosi na normativnu sadržinu propisa,
Naslov VIII Politike saradnje, član 102. Sporazuma (Obrazovanje i stručno osposobljavanje)
- b) Prelazni rok za usklađivanje zakonodavstva prema odredbama Sporazuma,
opšti rok
- v) Ocena ispunjenosti obaveze koje proizlaze iz navedene odredbe Sporazuma,
ispunjava
- g) Razlozi za delimično ispunjavanje, odnosno neispunjavanje obaveza koje proizlaze iz navedene odredbe Sporazuma,
nema
- d) Veza sa Nacionalnim programom za usvajanje pravnih tekovina Evropske unije.
nema

4. Usklađenost propisa sa propisima Evropske unije:

- a) Navođenje odredbi primarnih izvora prava Evropske unije i ocene usklađenosti sa njima,
Ugovor o funkcionisanju EU, Naslov XII Obrazovanje, Stručno osposobljavanje, omladina i sport – potpuno usklađen u delu koji se odnosi na sistem obrazovanja i vaspitanja
- b) Navođenje sekundarnih izvora prava Evropske unije i ocene usklađenosti sa njima,
nema sekundarnih izvora prava EU sa kojima je potrebno obezbediti usklađivanje
Propis je u potpunosti usklađen sa osnovnim principima i preporukama iz *acquis* u delu koji se odnosi na sistem obrazovanja na nivou predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja.
- v) Navođenje ostalih izvora prava Evropske unije i usklađenost sa njima,
nema
- g) Razlozi za delimičnu usklađenost, odnosno neusklađenost,
nema
- d) Rok u kojem je predviđeno postizanje potpune usklađenosti propisa sa propisima Evropske unije.
nema

5. Ukoliko ne postoje odgovarajuće nadležnosti Evropske unije u materiji koju reguliše propis, i/ili ne postoje odgovarajući sekundarni izvori prava Evropske unije sa kojima je potrebno obezbediti usklađenost, potrebno je obrazložiti tu činjenicu. U ovom slučaju, nije potrebno popunjavati Tabelu usklađenosti propisa. Tabelu

usklađenosti nije potrebno popunjavati i ukoliko se domaćim propisom ne vrši prenos odredbi sekundarnog izvora prava Evropske unije već se isključivo vrši primena ili sprovođenje nekog zahteva koji proizilazi iz odredbe sekundarnog izvora prava (npr. Predlogom odluke o izradi strateške procene uticaja biće sprovedena obaveza iz člana 4. Direktive 2001/42/EZ, ali se ne vrši i prenos te odredbe direktive).

6. Da li su prethodno navedeni izvori prava Evropske unije prevedeni na srpski jezik?
Nisu

7. Da li je propis preveden na neki službeni jezik Evropske unije?
Predlog zakona nije preveden na engleski jezik.

8. Saradnja sa Evropskom unijom i učešće konsultanata u izradi propisa i njihovo mišljenje o usklađenosti.

U postupku izrade Predloga zakona o dualnom obrazovanju nije bila konsultovana Evropska komisija odnosno druga stručna tela Evropske unije.